

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosa ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Tertivs Et Qvartvs Decretalivm Libri continentur

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

De Clandestina Desponsatione. Tit. III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95279](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95279)

De Desponsatione Impuberum, Tit. II. 505

huiusmodi prohibitionem contracta ut illa irrita sint, hoc autem minime, nisi addatur clausula specificam mentionem Matrimonij irrationis faciens, quia Matrimonium cum sit res adeo ardua, & gravissimum negotium, illud irritare specificam clausulam poscit, ad sponsalia vero irritanda non desideratur ea clausula specifica, sed satis est generalis, cum ea irritare non sit res tanti momenti.

SYMMARIVM

- 1 Matrimonium de presenti si contrahatur, & puella non est in aetate, nec malitia aetatem supplet, licet vir dederit in arrham, non est Matrimonium, sed sponsalia.
- 2 Dicitur, circiter, modicum tempus significat.
- 3 Matrimonium foeminae cui modicum tempus ad duodecimum annum completum deficit, est invalidum, nisi malitia suppleat aetatem.
- 4 Sponsalia annuli subarrhatione in Matrimonium transeunt.
- 5 Matrimonium inter impuberes contractum ut validum sit non satis est ut malitia suppleat aetatem, sed ultra requiritur discretio, & prudentia requisita ad conjugalem consensum.
- 6 Matrimonium per subarrhationem contrahitur.
- 7 Annuli traditio signum sponsonis est, & secuti Matrimonij.
- 8 Matrimonium contractum inter impuberes obligat ut sponsalia.

CAP. Tuæ nobis. XIV. & fin.

1 Matrimonium de presenti si contrahatur, & puella non est in aetate, nec malitia supplet aetatem, licet vir dederit ei arrham, non est Matrimonium, sed sponsalia. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Host. Anchar. Butr. Panorm. Præpos. Marian. Socin. Alex. de Neno, Canif. Cujac. Vivian. in ration. lib. 4. inris Pontif. pag. 31. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 57. remissive Ximen. in concord. p. 1. referunt ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 2. c. 2.

2 Circiter duodecim annos. Hæc dictio modicum tempus significat, vide Rebuff. in comment. ad l. ceterorum 160. vers. communiter, ff. de verb. signif. Menoch. de arbitrar. casu 49. n. 3. & casu 57. n. 30. Mascard. de probat. concl. 1215. n. 13. Cened. præf. quest. sing. 8. n. 4. & ideo non valet.

3 Matrimonium foeminae, cui modicum tempus ad duodecimum annum completum deficit, tam ex defectu præsumpto naturalis vigoris ad coeundum & generandum, quam ex defectu conjugalis consensus, tenet Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 104. n. 1. ubi n. 2. subdit satis esse si ultima dies anni duodecimi in foemina, & 14. in viro sit incepta, & n. 4. resolut in dubio nec matrem nec foeminam præsumi generationi aptos ante dictam pubertatis aetatem completam, de quo etiam Surd. conf. 364. n. 33. Quod tamen non procedit quando malitia supplet aetatem, ut per Covar. de sponsal. p. 2. c. n. 3. Sanch. d. disp. 104. n. 7. & fuit dictum in Viterbien. Matrimony 19. Ianuarij 1629. coram R. P. D. meo Pirouano. Ut autem malitia dicatur supplere aetatem, requiritur copulatio potentia ad carnalem copulam, necnon prudentia rationis ad sufficienter discernendum vim conjugalis consensus, nec satis est alterum tantum adesse, Covar. n. 3. cum alijs per Sanch. d. disp. 104. n. 21. Rot. decis. 246. n. 16. p. 4. divers. Verum quia præsumptio est in contrarium contrahenti Barbof. Collect. Tom. I. I.

Matrimonium ante legitimam aetatem, incumbit onus probandi habitatem, quæ suppleat utrumque defectum prædictum, Abb. per text. ibi in cap. de illis, il. 2. hoc tit. n. 4. Butr. n. 5. & Anchar. n. 3. Sanch. disp. 104. n. 25. Rot. in d. Viterbien. Matrimony, coram R. P. D. meo Pirouano. Exceptio autem prædicta quod malitia suppleat aetatem, admittitur etiam in iis, qui pubertati adeo proximi non sunt, ut ab ea plusquam lex mensium spatio distent, ut per Card. in cap. continebatur, n. 5. & Alex. de Neno n. 30. 31. hoc tit. Sanch. in d. disp. 104. sub n. 31. Rot. in d. Viterb. Matrim. quæ sustinuit Matrimonium contractum cum puella annorum decem, & mensium novem, licet contrarium tenerit antea decis. 246. n. 3. cum segg. p. 4. divers. in qua decis. Viterb. fuit etiam dictum concludenter probari malitiam supplere aetatem circa potentiam generandi ante pubertatem, si foemina impubes ab alio cognita fuerit, vel puer impubes aliam foeminam cognoverit.

Desponsavit, qui subarrhavit, &c. Per hunc text. 4 docuerunt hic Butr. & Præpos. sponsalia re & verbis de futuro annuli subarrhatione in Matrimonium transire, & verbum, desponsavit, intelligunt de presenti, Cou. d. §. 2. loco citando, n. 2. & Menoch. lib. 3. præf. 1. n. 26. qui quidem intellectus vim literæ infert, quia desponsare tempus futurum respicit, & sponsalia eo propria dicuntur, quæ nuptias futuras respiciunt, & à verborum proprietate in dubio recedendum non est, l. non aliter, ff. de leg. 3. tum quia si ea verba de presenti intelligenda forent, nullam text. dubitationem contingerent, quare hoc cogitandum relinquo.

Vim ne prudentia, &c. Notatur ad hoc, quod ad 5 Matrimonium impuberum nõ satis est ut malitia suppleat aetatem, id est, ut potentia generativa reperitur, sed ultra requiritur discretio, & prudentia requisita ad conjugalem consensum, ita Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 16. n. 13. & alij citati ad c. de illis 9. n. ult. sup. hoc tit.

In gloss. Subarrhata ibi, & ita collige quod per subarrhationem contrahitur Matrimonium, &c. Vide Cou. de spons. p. 1. c. 4. §. 2. n. 2. Menoch. de præf. lib. 3. præf. 1. n. 62. Annuli enim traditio signum sponsonis est, & secuti 7 Matrimonij, Menoch. d. lib. 3. præf. 2. n. 1. cum segg. Mascard. de probat. concl. 1020. d. n. 1. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. compar. 11. n. 15.

In ead. gloss. ibi, Quod si minor in contrahendo utatur verbis pertinentibus ad Matrimonium contrahendum, contrahit sponsalia. Notatur ad hoc, quod Matrimonium contractum inter impuberes obligat ut sponsalia, vide Vinald. in candelabro aureo, tit. de spons. p. 1. c. 3. n. 20. Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 20. n. 2. Perez l. 1. vers. dubitatur, tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 7. Spin. in specula testam. gloss. 16. princ. n. 78. Hentij. in sum. lib. 11. c. 13. n. 2. & c. 5. n. 4. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 21. num. 2. Vtrum autem Matrimonium contractum absque præsentia Parochi, seu alterius Sacerdotis de ipsius Parochi, seu Ordinarij licentia, & duobus vel tribus testibus iuxta formam Concil. Trid. in vim sponsaliorum resoluatur, vide quæ diximus in tract. de offic. & potest. Episcop. p. 2. alleg. 33. n. 143. cum segg.

De Clandestina Desponsatione,

TIT. III.

UPER hanc rubr. scripserunt Zabari. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Præpos. Mar. Socin. Alex. de Neno, Durand. Cujac. in breviario aureo iur. Canon. & in speculo iuris Pontif. sub hoc tit. lib. 4. Stephani. V u Rächin,

Ranchlin. in continuatione tituli. Decretal. Ioan. de Londris in breuario sanctorum Canonum, Petr. de Ravenna in compendio iuris Canon. Martin. Mefnart. in epitome Decretal. Dan. Venat. in analysi methodica iuris Pontif. Goffred. & Host. in summ. huius tit. Alex. Castan. & Analt. Germon. in paratilis ad quinque libros Decretal. Barthol. Carthag. in exposit. tit. eiusdem iuris Canon. Lancel. in instit. eiusdem iuris. Canil. in summ. eiusdem. Cafarel. in erot. eiusdem iuris, novissime Ioan. Honor. lib. 4. summ. in Decretal. omnes sub hoc tit.

De materia tituli vide Alphonsi. à Vera Cruce in append. ad speculum coniug. dub. 11. Mascard. de probat. concl. 1032. Ceuall. commun. contra communes, q. 604. m. 35. & 36. Sanch. de Matrim. lib. 3. vbi per 54. quæstiones agit de clandestino Matrimonio, Gutier. eod. tract. c. 55. Cened. præst. & canon. quest. lib. 1. q. 30. Sanch. etarel. var. resol. q. 20. Basil. Pont. de Sacram. Matrim. lib. 5. de consensu clandestino, Hurtad. in tract. de Matrim. disp. 5. de Matrim. clandest.

SYM M A R I V M.

- 1 Matrimonium quando negatur clandestinè contractum, ei, qui stat pro illo, incumbit probatio, & n. 2.
- 2 Mulier unde dicatur.

C A P. Si quis. I. Ex Concil. Arelat.

- 1 Q Vando quis clam desponsavit mulierem, & vir, vel mulier negat desponsationem, probatio incumbit viro. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Anch. Batt. Panorm. Præpos. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Canil. Cujac. Viñian. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 34. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 572. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2.

De Concilio Arelatensi II. & III. agit Illustriss. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad c. 6. & 7. dist. 38.

- 2 Collige ex text. quod quando negatur Matrimonium clandestinè contractum ei, qui stat pro illo, incumbit probatio, vide Azeved. l. i. num. 45. tit. 1. lib. 5. noua recop. Perez l. i. gloss. 4. pag. 28. tit. 1. lib. 5. Ordin. Ceuall. commun. contra communes. q. 604. n. 39.

- 3 In gloss. Viro, ibi, mulier à mollitie mentis. Imò corporis secundum Tiraq. l. 1. connub. n. 55. & ad faciendatatem vide Alciat. in l. mulieris appellatione, p. 2. ff. de verb. signif. pag. 32. Blas. Aluarez Mirabal. in libro quem inscripsit, Conservacion de la salud, cap. 88. pag. 369. Orozco en el thesoro de la lengua Española, verbo mugger, pag. 558.

Vnde ex hac gloss. colligit Torreblanc. lib. 2. de magia, c. 38. n. 15. & 16. quod scemina ideo potius masculicæ quam viri reperiuntur, quia proniores sunt ad credendum, & facilius decipiuntur quam viri, quam obrem frequentius eas demones aggrediuntur, & fallunt, tum quia tota illa diabolica tragœdia quam masculicæ cum diabolo peragunt, ad id tendunt ut foedissimis amplexibus coniungantur, in quo mulieres trahuntur magis propter insatiabilem libidinem, quia trahuntur magis voluptate, appetitu & sensualitate.

SYM M A R I V M

- 1 Ecclesia non iudicat de clandestinis Matrimonijs, sed si contrahentes volunt in Ecclesia publicari, sunt recipienda, & comprobanda.

- 2 Matrimonij omnis probatio ubicunque deficit, non est exigendum iuramentum à reo, sed potius pure absolvendus.
- 3 Matrimonia clandestina ante Trid. Concil. fuerunt valida.
- 4 Declaratur text. in presenti.

C A P. Quod nobis. II. Alex. III.

Ecclesia non iudicat de clandestinis Matrimonijs, sed si contrahentes volunt in Ecclesia publicari, sunt recipienda, & comprobanda. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Batt. Anch. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canil. Cujac. Viñ. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 35. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 572. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 3. c. 3. & est post Conc. Later. sub Alex. III. p. 50. cap. 17.

Ab Ecclesia non sunt aliquatenus compellendi. [Note: 1] tur ad hoc, quod ubicunque deficit probatio Matrimonij, non est exigendum iuramentum à reo, sed potius pure absolvendus, vt per Soar. ad l. 4. lib. 2. fori, tit. de las iras, n. 10. in princ.

Si persona contrahentium hoc voluerit publicari, [Note: 2] go Matrimonia clandestina ante Concil. Trid. fuerunt valida, id enim definit ipsum Concil. sess. 24. de reform. Matrim. c. 2. in initio, anathemate damnans oppositam asserentes, vide Sanch. de Matrim. lib. 3. dist. 3. n. 2.

Nisi rationabilis causa præpediat. [Note: 3] Hec verba im- genda sunt illi verbo approbando, & ita est sensus approbando esse Matrimonia nisi impedimentum tempore approbationis detectum impediatur: at vbi tunc non apparuit impedimentum approbatur absolute, ac si à principio in conspectu Ecclesiæ initum esset, ita Sanch. d. lib. 3. dist. 43. n. 4. vers. ad secundum.

Ab Ecclesia recipienda sunt. [Note: 4] Intellige nisi adie præiudicium tertij, nam tunc confessio non recipitur vt per Couar. de spons. p. 1. c. 4. §. 1. m. 5.

SYM M A R I V M.

- 1 Matrimonia quando sunt contrahenda, debent per Presbyteros in Ecclesia edicta proponi, assignari termino infra quem, qui voluerit impedire, impedimentum opponat, & si probabilis coniectura fuerit de impedimento, interdicatur Matrimonium donec de hoc cognoscatur.
- 2 Clandestina Matrimonia contrahentes quæ parat incurrant, remissive.
- 3 Episcopus attentio iure huius text. non poterit dispensare ut denuntiationes prætermittantur.
- 4 Ordinarius hodie potest dispensare in denuntiationibus.
- 5 Parochus non tenetur denuntiare impedimentum Matrimonij, quod sciuit in Sacramenti Confessione.
- 6 Ordinarius, vel Parochus quancvis sciat impedimentum, & nemo denuntiet, potest illud dissimulare si sibi constet de dispensatione pro sua conscientia.
- 7 Matrimonium quod fit omisso denuntiationibus dicitur clandestinum.
- 8 Filij geniti ex Matrimonio nullo simul, vel nullo simul, & clandestino, quando sunt legitimi, ostenduntur.
- 9 Matrimonia interdicta dicuntur quocies à iudice emanauerit preceptum contra aliquos ne Matrimonium ineam, vel contra ipsum Parochum ut auctoritatem interponat.
- 10 Dolus præsumitur in his, que clam facta sunt, nisi pretendatur ignorantia, vel simplicitas.

De Clandestina Desponsatione, Tit.III. 507

- 12 Ignorantia adscita, siue affectata nunquam prodest cum equiparetur scientia, & nullo pacto ignorantem excusat.
- 13 Matrimonium ubi nullum fuerit propter impedimentum consanguinitatis, & an solum procedat text. in presenti, ostenditur, & n. 1.
- 14 Matrimonium denuntiationibus omissis celebratum dicitur clandestinum quoad penas incurrendas.
- 15 Eily ex Matrimonio nullo concepti quoad omnia censentur legitimi propter bonam fidem unius ex parentibus.
- 16 Parochus concedens licentiam alij Sacerdoti assistendi Matrimonio clandestino, non comprehenditur sub hoc text. sicut nec comprehenditur Parochus alienus datus licentiam assistendi alij Sacerdoti.
- 17 Suspensionis triennalis poena imposita Parocho assistendi Matrimonio clandestino cessat hodie per poenam arbitariam positam à Concil. Trid.
- 18 Parochus suspensus triennio eo quod interfuit clandestino Matrimonio, si eodem currente triennio iterum assistat, suspendaturque iterum triennio, hoc posterius triennium incipit statim à die scientie iudicis illud inferentis.
- 19 Suspendus ab officio eo quod interfuit Matrimonio clandestino non est suspensus à beneficio.
- 20 Episcopus an possit dispensare in triennali suspensione comminata Parocho assistenti Matrimonio clandestino, ostenditur.
- 21 Verbum, suspendatur, importat sententiam ferendam.
- 22 Contrahentes omissis denuntiationibus, quas penas incurrant, ostenditur.
- 23 Poena triennalis suspensionis comminata in hoc text. an incurrat parochialis Sacerdos, qui interfuit Matrimonio valido, clandestino tamen ob omissis denuntiationes.
- 24 Impedimenta falsa denuntians ut Matrimonium impediat arbitrarie poena punitur.
- 25 Malitiose fieri dicitur, quod sit iniuria dolo adhibito.

CAP. Cùm inhibitio. III. & fin.

Innoc. III.

- 1 Matrimonia quando sunt contrahenda, debent per Presbyteros in Ecclesia edita proponi, prefixo termino ad impedimenta reuelanda, quæ etiam ipsi Presbyteri inuestigare debent. Si autem reueletur probabilis coniectura contra copulam, interdicendum est contractus donec manifestius appareat quid agendum. Colligitur ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchor. Panorm. Præpos. Mar. Socin. Alex. de Neno, Canif. Cujac. Vin. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 36. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 572. remissive Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 4. tit. 2. de clandestino Matrim. cap. vnic.
- 2 Clandestina coniugia penitus inhibemus.] De poena contrahentium Matrimonia clandestina, vide Concil. Trid. sess. 24. de reform. Matrim. c. 1. & plures, quos refert Cened. ad Decret. collect. 8. n. 1. quibus adde Basil. Pont. de impedim. Matrim. c. 26. §. 7. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 1. & disp. 4. cum seqq. & Matrimonio clandestino interuenientes intercessores, mediatores, testes, & tabellio qua poena puniantur, vide per Matienf. l. 1. gloss. 3. & 4. tit. 1. lib. 5. noua recap.
- 3 Publice proponantur.] Hodie nouiori iure Concil. Trid. in d. c. 1. habetur, ut antequam Matrimonium contrahatur ter à proprio contrahentium Parocho, Barbof. Collect. Tom. II.

tribus continuis diebus festiuis in Ecclesia, inter Missarum solemnias publicè denuntietur, inter quos sit contrahendum, ut omnes reuelent impedimenta si quæ sint, de quibus denuntiationibus egi latè singula verba Concilij declarando in meo tractatu de offic. & potest. Episcop. alleg. 3. 2. à princ. usque ad n. 55. Illud verò ex ibi dictis animaduertendum duxi quod licet attentio iure antiquo, de quo in hoc text. non posset Episcopus dispensare, ne denuntiationes præmitterentur Matrimonio, quia erant præceptæ in Concilio generali Lateran. in cuius lege nequit Episcopus regulariter dispensare, ut resolunt Salzed. ad Bernard. in pract. c. 7. §. verbo dispens. lit. D. Soar. de Pace tom. 2. sine praxis, prel. 3. n. 11. Sanch. d. lib. 3. disp. 7. n. 1. Hodie potest Ordinarius ex causa sibi bene visa dispensare ut omittantur omnes denuntiationes, vel aliqua illarum, ante, vel post Matrimonij consummationem, ut expressè definitur in Concil. Trid. d. c. 1. per quod ita resolunt plures citati per me d. alleg. 3. 2. n. 26.

Legitimum impedimentum opponat.] Qualiter noscens impedimentum inter volentes contrahere, siue illud sit occultum, siue audierit sub secreto, teneatur sub peccato mortali denuntiare, dixi d. alleg. 3. 2. n. 25. & 26. & de Parocho cognoscente impedimentum ex Sacramentali Confessione, vide citatos à Cened. d. collect. 8. 2. n. 6. quibus adde Sanch. d. lib. 3. disp. 1. §. 16. Reginald. in praxi fori penit. lib. 3. n. 2. 4. 2. vers. vltimo, Agid. de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 27. n. 60. cum seqq. Gutier. de Matrim. c. 50. à princ.

Et ipsi Presbyteri inuestigent utrum aliquod impedimentum, &c.] Aduerte quod si nullus denuntiet impedimentum coram Parocho, vel Ordinario, quamvis ipsis constet de impedimento, si tamen eisdem constet de dispensatione pro foro conscientie, possunt dissimulare, & sic impedire Matrimonio coniungere, ut per Henric. in summ. lib. 14. cap. vlt. n. 1. in commento lit. E, Sanch. d. lib. 3. disp. 1. §. n. 14.

In gloss. Clandestina, ibi, dicitur clandestinum Matrimonium tribus modis, &c. Refert hæc gloss. tres clandestini Matrimonij acceptationes, prima est quando sine testibus celebratur; secunda quando sine solemnitate; tertia quando sine denuntiationibus; ita Martin. de Ledesm. 2. p. 4. q. 47. art. 4. fol. 451. art. 3. Petr. de Ledesm. de Matrim. q. 4. §. art. 5. paulo post princ. Lancel. in instit. iuris Canon. lib. 2. tit. de clandest. despons. in initio. Verum rationi multo conformius est ut duæ tantum sint Matrimonij clandestini species, primò quando testes deficiunt, ac proinde clam omnino celebratur; secundo quando denuntiationes ad perfectam eius publicationem ab Ecclesia petite desiderantur; cum verò absque solemnitate celebratum fuerit, non clandestinum, sed minus solemne appellabitur: & ideo ita merito tenent Jacob. de Graff. in ahreis decis. p. 1. lib. 2. c. 8. §. n. 1. Barth. à Ledesm. dub. 21. de Matrim. in initio, Perez l. 1. vers. plura tamen, tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 38. Spin. in specula testam. gloss. 15. princ. n. 22. Gutier. lib. 2. pract. q. 4. n. 13. & alij quos refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 1. n. 3.

In ead. gloss. ibi, Tertiò dicitur clandestinum, quod sit contra tenorem huius constitutionis, videlicet non præmissa denuntiatione. Notatur ad hoc, quod Matrimonium missis denuntiationibus, ubi fieri consueverunt, dicitur clandestinum, intellige quoad omnes effectus clandestinitatis, præterquam nullitatis Matrimonij. Menoch. conf. 69. n. 70. Perez l. 2. vers. si se solent, pag. 30. & vers. plura tamen, pag. 38. tit. 1. lib. 5. Ordin. Gutier. pract. lib. 2. q. 3. n. 9. in fine, cum seqq. Spin. in specul. testam. gloss. 15. princ. n. 23. 24. 26. & 74. Henric. in summ. lib. 11. c. 6. n. 2. & in commento lit. M. & c. 20. n. 2. & in commento lit. C, Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 1. refert

V u 2 plures

plures Doctores Campan. in *diversis iuris Canonici*,
rubr. 1. c. 13. n. 143.

§. Si quis verò.

- 8 Probat hic §. filios genitos ex Matrimonio nullo quando simul fuit clandestinum, esse illegitimos, non obstante bona fide parentum, quamvis filij ex Matrimonio verè nullo, non tamen clandestino geniti, quando adfuit bona fides in utroque, vel in altero ignorante impedimentum sint legitimi, ex ea ratione quia saltem alter parens laborabat ignorantia probabilis, ut docent omnes scribentes in cap. ex tenore, infra qui filij sunt legitimi, quæ ratio cessat quando clandestine contrahitur omittis denuntiationibus, & ideo filij non sunt legitimi: non est enim probabilis ignorantia, cum omittantur requisita ad assequendam veritatem. Vnde ut illa pena illegitimitatis proles sequatur, duo requiruntur in hoc §. itavt vnum sine alio non sufficiat. Primum ut omittantur denuntiationes. Secundum ut ob id in gradu prohibito contrahatur. Vnde si omittis denuntiationibus contrahat in gradu prohibito, quamvis cum ignorantia impedimenti, vel iuris, in hanc penam incurret, quia ex omittis denuntiationibus præsumitur affectata ignorantia, cum illi taliter contrahendo non expertes scientiæ, vel affectatores ignorantie videantur, inquit Pontifex: si verò non omittis denuntiationibus contrahat in gradu prohibito bona fide, legitima proles est: imò etiam si adfit mala fides ex parte vnius tantum coniugis, ex vi huius §. ille enim in postrema parte exigit malam amborum fidem quando in facie Ecclesiæ, & præmissis denuntiationibus contrahitur, similiter si omittant denuntiationes, non tamen contrahant in gradu prohibito. Colliguntur hæc ex Gabr. commun. tit. de legitim. concl. 3. a. n. 5. Peregr. de fideicom. art. 24. n. 74. Menoch. conf. 199. a. n. 39. Paleoth. de notis, & spuris, c. 9. n. 1. Fulv. Pacian. de probat. lib. 2. c. 16. num. 68. Card. Mantica de consuet. ult. volunt. lib. 1. tit. 12. n. 13. Menoch. de presumpt. lib. 4. q. 67. n. 2. Perez. l. 1. col. 2. tit. 2. lib. 5. Ordinar. pag. 29. Rebuff. de privi. scholast. privi. 106. vers. §. 5. Castil. verum quotid. lib. 2. c. 11. num. 8. Sanch. d. lib. 3. disp. 42. §. 43. Basil. Pont. d. c. 26. §. 7.
- 9 *Vel interdicta.* Dicuntur autem Matrimonia interdicta, quoties à iudice emanaverit præceptum contra aliquos, ne Matrimonium ineant, vel contra ipsum Parochum ne auctoritatem interponat, ut per Maiol. de irregul. lib. 3. c. 2 §. num. 17. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 48. n. 5. vers. §. n. 17.
- 10 Cum illi taliter contrahendo, &c.] Notatur ad hoc, quòd in his, quæ clam facta sunt etiam prætendatur ignorantia, vel simplicitas, præsumitur dolus, nec excusatur aliàs excusandus, ut per Tiraq. de penis temper. casu 11. n. 11. Et ignorantia adscita, siue affectata nunquam prodest, cum æquiparetur scientiæ, idem Tiraq. eod. tract. causa 13. a. n. 22. & de retract. lign. §. 3. gloss. 4. a. n. 28. & nullo pacto ignorantem excusat, Clem. 1. §. non rigorem, de iudic. Honded. conf. 8. n. 41. lib. 1. Seraphin. de privileg. iuram. privileg. 4. a. num. 102. Mascard. de probat. conclus. 869. n. 31. Baptista Costa de facti scientia, & ignor. inspect. 81. n. 9. cum seqq. Farin. fragm. crimin. p. 2. lit. I. n. 167.
- 12 In gradu prohibito.] Ex his verbis colligunt Ioan. Lup. in tract. de Matrim. p. 2. num. 9. & 19. Cephal. conf. 503. a. n. 18. & alij de quibus statim referendi, text. in præsentì procedere solum quando Matrimonium nullum fuit propter impedimentum consanguinitatis, itavt si ob aliud nullum fuerit, licet clandestine fiat, resoluunt filios esse legitimos si parentes fuerint in

bona fide; monentur quia text. in præcitatis verbis restrictè loquitur de contrahentibus, in gradu prohibito, quæ verba conveniunt solummodo impedimento consanguinitatis, vel affinitatis, & consequenter ad alios casus trahi non potest decisio illa, quæ novam inducit præsumptionem odij plenissimam contra filios innocentes propter copulam parentum clandestinè contrahentium, ideoque non amplianda, sed restringenda est ad casum expressum, ex reg. odij, de regul. iur. lib. 6. cap. pena de panit. dist. 1. cum similibus, sequitur novè Basil. Pont. de impedim. Matrim. c. 26. §. 7. vers. secundo.

Quo tamen fundamento non obstante contrarium sententiam sequuntur Doctores communiter, resoluentes huius text. decisionem procedere tam in impedimento consanguinitatis, quam in alio quocunque dirimente, Host. Innoc. Butr. Anchar. Panorm. Alex. de Nevo, & alij communiter hic, ut testatur Couar. p. 2. p. 2. c. 6. in initio, Ant. Gabr. commun. lib. 6. tit. de leg. concl. 4. n. 17. Mascard. concl. 798. n. 6. Peregr. de fideicom. art. 24. n. 65. Sanch. d. disp. 42. n. 4. Azor. instit. iur. p. 2. lib. 2. c. 13. q. 9. Sayr. de cens. lib. 6. c. 10. n. 31. Probat, quia decisio huius text. penalis videatur in favorem tamen animæ condita est ad coercendum peccatum eorum, qui contra Canonica instituta Matrimonium audent contrahere, & insuper clam contrahendo ignorantiam affectant, subindeque non restringenda, sed magis amplianda est, iuxta doctrinam gloss. verbo alius, in cap. scientiæ cuncti, de elect. lib. 6. recepta ex multis, de quibus Tiraq. pie cause, privi. 161. & pluribus de quibus Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 39. n. 1. & lib. 3. disp. n. 8. Sed melius consimilabis si aduersas non esse necessarium hoc casu recurrere ad interpretationem extensivam, cum cõstet ex verbis expressè huius text. non limitativè agere de Matrimonio nullo ob impedimentum consanguinitatis, sed generaliter de quocunque alio, quòd dicimus Matrimonium ostenditur quia hic §. refert se ad principium text. ibi: Huiusmodi clandestina, vel interdicta, id est, hæc de quibus supra, in primis, dixerat: constat autem in principio de omnibus aliis impedimentis egisse, quamvis enim in exordio locutus sit de contrahentibus, in gradu prohibito, deinde decisionem concipit per verba generalia, ibi: Qui voluerit, & valuerit, legitimum impedimentum opponat, & clarius ibi: Inveniant utrum aliquod impedimentum obstat, quare prædicta verba §. sequentia, ibi, huiusmodi, & c. in toto rigore, absque alia extensione referri debent ad Matrimonia clandestina, & interdicta, & invalida propter consanguinitatem, vel aliud quocunque impedimentum dirimens, ut manifestè deducitur ex cap. ex tenore, qui filij sunt legit. ubi non de consanguinitatis impedimento agebat text. sed de coniugato, qui mulierem ignaram duxit, & tamen requiritur ad hoc ut filij sint legitimi, quòd publicè, & in facie Ecclesiæ cum ea contraxerit, aperte ostendens illegitimum esse prolem, si etiam in eo casu clandestine Matrimonium esset contractum, ut ibi notantur omnes.

In gloss. Clandestina la 2. ibi, scilicet non præmissa denuntiatione. Notatur ad hoc, quòd Matrimonium denuntiationibus omittis celebratum dicitur clandestinum quoad penas incurtendas, ut per Maiol. de irregul. lib. 3. c. 2 §. n. 12. vers. clandestinum, Menoch. conf. 69. n. 70. Gutier. pract. lib. 2. q. 4. n. 9. in fin. Segura Denalos in direct. iudic. p. 2. c. 15. n. 10. & seqq. Spin. in speculo testam. gloss. 16. a. n. 23. Sanch. de Matrim. lib. 5. disp. 1. n. 7. ubi probat ex hoc text. & n. 10. idem tenet quamvis Matrimonium sciente maiore vicinæ parte celebretur.

In gloss. Si ambo, ibi, sed quid si unus scit, & c. Notatur ad hoc, quòd filij ex Matrimonio nullo conceduntur ad hoc, quòd filij legitimi propter bonam fidem vnius ex parentibus, ut per Couar. de spons. p. 2. cap. 8.

De Clandestina Desponsatione, Tit.III. 509

e. 8. §. 1. n. 2. Costa in cap. si pater, de testam. lib. 6. p. 1. verbo uxorem, num. 4. Gregor. l. 3. tit. 3. p. 4. Auendan. l. 6. Tauri, gloss. 1. Gutier. lib. 3. practice. q. 79. num. 4. Duen. reg. 150. limit. 2. vers. contraria. Gom. tom. 1. var. c. 6. num. 36. Xuar. in l. quoniam, super declarat. legum regni, limit. 2. n. 4. Cott. in memorat. verbo Episcopalis dignitas.

§. Sanē.

Parochialis Sacerdos qui Matrimonia interdicta, vel clandestina prohibere contempserit, & quilibet Clericus etiam Regularis qui interfuit, per triennium à beneficio suspenduntur, & si culpa exegerit etiam grauius punientur. Contrahentibus autem contra hanc formam penitentia est imponenda, & qui obtulit impedimentum malitiose, canonice puniri debet. Colligunt Doctores in principio text. citati, & plenè declarat Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 48. ap. rine.

16 Quis eis præsumpserit interesse.] Ergo non comprehendit Parochum ob licentiam concessam alij Sacerdoti assistendi, si assistat Matrimonio clandestino, latè Sanch. d. lib. 3. disp. 49. Mar. Alter. de censur. tom. 2. disp. 1. 1. de suspensione, c. 5. vers. secunda principalis quaestio. Ego ipse d. alleg. 32. n. 163. Nec comprehendit parochum alienum, vel Sacerdotem, qui non est Parochus, dantem licentiam assistendi alij Sacerdoti; quia pena suspensionis triennalis hic comminata comprehendit proprium Parochum non impedientem clandestina Matrimonia; hic autem qui prædictam licentiam dedit, non erat proprius Parochus horum qui contraxerunt, ita Sanch. d. lib. 3. disp. 49. n. 2. vbi subdit, nec talem suspensionem esse per Concil. Trid. sess. 24. de reform. Matrim. c. 1. quia solum suspendit Parochum, vel alium Sacerdotem coniungentem vel benedicientem alienos Parochianos, & non exprimit dantem licentiam, vel mandantem, aut consulentem, & n. 3. resoluit quod si proprius Parochus det licentiam non Sacerdoti assistendi Matrimonio, similiter neutram suspensionem incurrerit, non huius text. cum illud clandestinum Matrimonium sit nullum, quia inualida est licentia concessa non Sacerdoti, vt dixi d. alleg. 32. n. 163. ac proinde per illud Matrimonium sic inualide contractum non incurritur pena clandestinitatis iuxta opinionem eiusdem Sanch. d. lib. 3. disp. 2. ex n. 2. Non Tridentini, quia tantum suspendit Parochum, vel alium Sacerdotem, qui sine licentia proprii Parochi alienos Parochianos coniungit, ac illic nec Parochus coniungit alienos Parochianos, & ille coniungens non est Sacerdos, nec coniungit sine licentia Parochi, item idem Sanch. d. lib. 3. disp. 49. n. 3. subiicit idem dicendum, si non Sacerdos absque licentia proprii Parochi coniungeret aliquos Matrimonio; quia utraque suspensio fertur in Parochum, vel alium Sacerdotem absque licentia proprii assistentem, nomine autem Sacerdotis in materia penali, qualis est hæc, non comprehenduntur illi, qui Sacerdotes non sunt.

17 Per triennium, &c.] Pena hæc triennalis suspensionis imposita Parochi assistenti Matrimonio clandestino non est sublata per Concil. Trident. in d. c. 1. in illis verbis, insuper Parochum, &c. vt tenent plures citati per me d. alleg. 32. n. 162. Cuius tamen contrarium, imo cessare hodie hanc triennem suspensionem per penam arbitriam positam in Concil. Trid. tenent Marien. l. 1. gloss. 7. n. 2. in fin. tit. 1. lib. 5. noue reop. Sanch. d. lib. 3. disp. 48. num. 3. cum seqq. Gutier. de Matrim. c. 75. n. 14. Si autem Parochus qui interfuit clandestino triennio suspensus, & eodem currente

triennio iterum assistat, suspendatur iterum triennio, hoc posterius triennium incipit statim à die sententia iudicis illud inferentis, aut quando incurritur ipso iure statim à die commissi delicti, & ita confunditur cum priori tempore, nisi iudex in sententia declararet, vt incipiat finito priori tempore. Ita Sanch. d. lib. 3. disp. 50. n. 3.

Ab officio.] Non tamen à beneficio, quia suspensus ab officio, qui interfuit Matrimonio clandestino, non esse suspensus à beneficio, quia in hoc text. solum exprimitur suspendendum esse ab officio, resoluunt Perez l. 1. vers. in oppositum, tit. 1. lib. 5. Ordinar. pag. 31. Gutier. canon. lib. 1. c. 5. num. 1. Sanch. d. lib. 3. disp. 51. per tot. Mar. Alter. d. c. 5. vers. quare dubitatur, aduertit tamen Sanch. d. disp. 51. num. 14. in fine, posse iudicem suspendere simul à beneficio, quando culpa grauius hoc postulat, per text. in presenti, ibi: Grauius puniendus si culpa qualitas postulauerit. Vtrum autem Episcopus in hac triennali suspensione dispensare valeat? negatiue respondent Sanch. d. lib. 3. disp. 52. Mar. Alter. d. c. 5. vers. 5. & alij, quos refero ego ipse d. alleg. 32. num. 166. vbi num. 167. hanc resolutionem amplio, vt nec etiam virtute decreti Concil. sess. 25. de reform. c. 6. id sibi permissum sit, Basil. Pont. d. c. 37. num. 11.

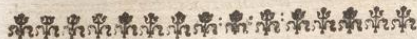
Suspendatur.] Intellige non ipso iure, nam cum hoc verbum sit futuri optatiui modi, respiciens actum ac iudicis ministerium, ideo importat sententiam ferendam, ex resolutis per Tiraq. in l. si unquam, C. de reuoc. donat. verbo reuertatur, num. 39. & per Moner. de distribut. quod. p. 3. q. 7. num. 21. quo fundamento in his terminis, resoluunt Sanch. d. lib. 3. disp. 48. num. 2. Gutier. d. c. 75. num. 13. Ego ipse d. alleg. 32. num. 161.

Sed his qui tales, &c. Collige ex text. contrahentibus ommissis denuntiationibus condignam penitentiam imponendam esse, sed attento Concil. Trid. sess. 24. de reform. Matrim. c. 1. ibi: Sancta Synodus eos arbitrio Ordinarij puniri precipit, illi solum arbitrio Episcopi puniendi sunt, qui contrahunt clam absque Parochi, vel alio Sacerdote, de eius licentia, aut minori testium numero quam duorum, ita Sanch. d. lib. 3. disp. 46. n. 6. vbi subdit quod si id Matrimonium consummauerint, cum grauius delictum sit, rigidior debet esse pena, & n. 8. addit quod licet contra testes nec hic nec alibi pena imponatur, tamen cum peccent auctoritatem præstando Matrimonio ab Ecclesia interdicto condigna penitentia puniendi sunt. Dubitari potest an penam triennalis suspensionis comminatam in hoc text. incurrat Parochialis Sacerdos, qui interfuit Matrimonio valido, clandestino tamen ob denuntiationum omissionem: in quo dubio videtur respondendum affirmatiue, quia hoc §. sic dicitur: Sane si Parochialis Sacerdos tales coniunctiones prohibere neglexerit, vbi verbum illud, tales, refertur ad nuptias, de quibus §. præcedenti actum fuerat text. autem egerat de clandestinis, vel interdictis coniugiis, ibi: Si quis verò huiusmodi clandestina, vel interdicta coniugia, ponderando verbum illud, huiusmodi clandestina, quod referri debet ad principium text. qui præmiserat denuntiationes ante Matrimonium faciendas esse, eo quod Ecclesia detestetur Matrimonia clandestina; ac proinde manifestè Matrimonium non præmissis denuntiationibus celebratum appellat clandestinum, quod etiam agnoscent Doctores citati supra ad gloss. verbo clandestina, la 2. n. 14. Quare hanc partem affirmatiuam tuentur Maior. de irregularit. lib. 3. c. 25. num. 17. & Sanch. dict. lib. 3. disp. 48. num. 5. qui aduertit cum Concilium Tridentinum in hoc casu nullam statuatur penam, standum esse

Vbi 3 penæ

penae huius text. ac proinde talem parochum suspendendum esse termino.

- 24 Si quis autem, &c. Notatur ad hoc, quod si falsa impedimenta denuntians, ut Matrimonium impediat, arbitraria poena punitur, ut per Anch. hic n. 13. Menoch. de arbit. casu 453. n. 2. Vgolin. de potest. Episcop. c. 15. §. 11. n. 6. quos refero ego ipse d. alleg. 3. 2. n. 24.
- 25 In gloss. Malitiosè, fin. Notatur ad hoc, quod si malitiosè fieri dicitur, quod iniuria fit dolo adhibito, cum malitia sit calumnia, ut per Gutier. canon. lib. 1. c. 20. num. 12.

De Sponsa duorum.

TIT. IV.

UPER hanc rubr. scripserunt Zabari. Ioan. Andr. Anchar. Buttr. Panorm. Præpof. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Durand. in breuiario aureo iuris Canon. & in speculo iuris sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuat. tituli. Decret. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canon. Petr. de Rauenna in compend. iuris Canon. Martin. Mesnart in epitome Decret. Dan. Venat. in analysi method. iuris Pontif. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decret. Barth. Carthag. in exposit. tit. iuris Canon. Canif. in sum. eiusdem iuris, nouissimè Ioan. Honor. lib. 3. summ. Decret. omnes sub hoc tit.

SUMMARIUM.

- 1 Matrimonium de presenti contrahens successu cum duabus, tenetur adhaerere prime, si autem primo contraxit per verba de futuro, deinde secundo per verba de presenti, adhaerere debet secunde.
- 2 Matrimonium validum dissoluit priora sponsalia eo modo ut illo soluto nulla ea perficiendi obligatio supersit.

CAP. Duobus. I. August.

- 1 **M**ulier dans fidem pactionis, id est, promittens sponsalia de futuro cum pacto, ut tunc eam cognoscat, non debet aliam ducere, sed si ducit, tenet Matrimonium, debet tamen de fide mentita poenitentiam agere. Si verò dat fidem consensus, id est, ducit de presenti, tenet Matrimonium, & si aliam ducit, non tenet cum secunda. Colligunt ex Ordinar. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Host. Anchar. Buttr. Panorm. Præpof. Marian. Socin. Alex. de Neuo, Canif. Cujac. Vin. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 38. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 573. remissuè Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 4. c. 1.
- 2 Cum Matrimonium fortius vinculum sit, si illud validum fuit, nemini dubium est priora sponsalia dissolvere eo modo, ita ut soluto Matrimonio nulla illa perficiendi obligatio supersit, ut per Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 24. §. 5. n. 5. Azened. l. 1. n. 13. in fin. tit. 1. lib. 5. nouè recop. Henric. in sum. lib. 11. c. 23. n. 3. & c. 14. n. 2. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 48. per tot.

SUMMARIUM.

- 1 Poenitentia illius, qui alterius sponsam de presenti sibi accepit in uxorem, ostenditur.
- 2 Poena, quas incurrat sciens uxorem adhuc viuere, & ducit secundam, remissuè.
- 4 Carena quid dicatur, ostenditur.

CAP. Accepisti. II.

Coniuget alterius in uxorem ducens nunquam poterit esse eius legitima vxor, & debet quadraginta diebus ieiunare in pane, & aqua, & poenitere per septem annos. Colligunt ex Ordinar. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Host. Hentie. Buttr. Anchar. Panorm. Præpof. Mar. Socin. Alex. de Neuo, Canif. Cujac. Vin. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 39. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 573. remissuè Ximen. in concord. p. 2. desumitur ex Burchard. lib. 19. c. 5. tit. de fornicat. §. receperis illam, & refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 2. c. 2.

Quam alter sibi desponsatam habuerat.] Aduertit quod ille, qui sciens uxorem adhuc viuere, ducit secundam, præter peccatum mortale quinque poenas incurrit, de quibus Valer. Reginald. in praxi fori panis. lib. 3. n. 74.

Et quadraginta dies in pane, &c.] Hæc poenitentia in foro exteriori locum habet, nam in foro anime Presbyter, qui audit confessionem secundam summum arbitrium poterit eam modificare, ita Perez l. 3. col. 4. vers. punitur, pag. 45. tit. 1. lib. 5. Ordin.

Cum septem sequentibus annis poeniteat.] Non intelligas continuis, & per singulos dies, quasi per omnes poenitentia agi debeat, sed per quosdam in vnaqueque hebdomada, qui vulgò legitime feriæ dicebantur, scilicet secunda, quarta, & sexta, iuxta cap. de illi, & ibi gloss. l. 9. §. 3. Socin. in 4. dist. 19. q. 2. art. 5. Couar. lib. 4. var. c. 20. n. 8.

In gloss. Carenam. Dicitur tempus quadraginta dierum in pane, & aqua cum septem sequentibus annis, & in literis Papalibus, ubi conceditur carena indulgentiæ, intelligitur tempus quadraginta dierum, & septem annorum poenitentiarum. Ita Fr. Emman. quasi. Regul. tom. 2. q. 8 §. 5. art. 3. vers. pro explicatione. Vide quæ dixi ad cap. accusasti 8. n. 3. de accusat.

SUMMARIUM.

- 1 Sponsalia de presenti non dissoluntur per sequens Matrimonium etiam carnali copula consummatum.
- 2 Coniuges non possunt secundum Matrimonium contrahere existente primo, etiam carnali copula consummatum.
- 3 Verba, ego accipio te in meam, an sint de essentia Sacramenti Matrimonii.
- 4 Verba in Matrimonio sùt saltim de necessitate præcepti.
- 5 Papa an possit statuere ut Matrimonium ratum dirimatur per subsequens copula consummatum, ostenditur.

CAP. Licet. III. Alex. III.

Matrimonium de presenti non soluitur per alterum sequentem, etiam cum copula, & cogi debet vir redire ad primam. Colligunt ex Ordinar. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Host. Hentie. Buttr. Anchar. Panorm. Præpof. Marian. Socin. Alex.